

UCHWAŁA Nr XXXV/245/2014
RADY GMINY LUBISZYN
z dnia 31 marca 2014

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2014 – 2017.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.) Rada Gminy Lubiszyn uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2014-2017 dla Gminy Lubiszyn stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lubiszyn.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały
Nr XXXV/245/2014
Rady Gminy Lubiszyn
z dnia 31 marca 2014r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE LUBISZYN NA LATA 2014 – 2017

Lubiszyn, 2014 rok

Spis treści

WPROWADZENIE.....	4
Rozdział I. Wiadomości ogólne.....	5
1. Podstawa prawna Programu.....	5
2. Założenia Programu.....	5
3. Cele Programu.....	8
4. Działania.....	8
5. Realizatorzy Programu.....	9
Rozdział II. Diagnoza problemów społecznych wpływających na rodzinę.....	10
1. Charakterystyka rodzin i ich problemów na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubiszynie.....	10
2. Analiza SWOT.....	13
Rozdział III. Zadania i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny.....	14
1. Monitoring i ewaluacja Programu.....	15
2. Podsumowanie.....	15

WPROWADZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny został przygotowany w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012r. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do zadań własnych Gminy określonych w w/w ustawie jest opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych za szczególnym uwzględnieniem wspierania rodziny i opieki nad dzieckiem i rodziną, czyli tworzenie i wdrażanie gminnego programu wspierania rodziny. Głównym jego celem jest „budowa zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych”.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, ponieważ kształtuje jego osobowość, system wartości, poglądy oraz styl życia. Dzięki oddziaływaniom opiekuńczym i wychowawczym rodzina przygotowuje dziecko do samodzielnego życia w społeczeństwie, które podejmuje już jako dorosły człowiek. Zmieniająca się sytuacja społeczno – gospodarcza spowodowała przemiany w życiu rodziny, pojawiły się zagrożenia powodujące niejednokrotnie kryzys rodziny. Ponad to na skutek reorganizacji rynku pracy pojawiło się zjawisko bezrobocia, które dotknęło w szczególności rodziny zamieszkujące obszar wiejski.

Poważnym problemem, który dotyka wiele rodzin jest fakt nadużywania alkoholu przez jej członków. Nadużywanie alkoholu często jest przyczyną innej przemocy wobec współmałżonka i dzieci, tj. przemocy fizycznej i psychicznej, zaniedbań w rodzinie, wykorzystywania seksualnego oraz spożywania alkoholu przez nieletnich. Wszelkie odchylenia w rodzinie przejawiają się w braku właściwej opieki nad dziećmi, niewłaściwymi wzorcami zachowań, zaniedbaniami wobec nich, nieporadnością życiową, czy niedostosowaniem społecznym. Rodziny borykające się z wieloma problemami nazywane są rodzinami dysfunkcyjnymi.

Zadaniem Ośrodka Pomocy Społecznej jest zapobieganie i minimalizowanie tych zjawisk poprzez system wspierania rodziny. System ten powinien polegać na podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych.

Możliwe jest to poprzez wzmocnienie zasobów tkwiących w poszczególnych członkach rodziny, poprawę jakości życia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Ale, by skutecznie zapobiegać dysfunkcji rodziny konieczne jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które wspierają rodzinę. Najważniejsze jest zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju dzieci i młodzieży, w taki sposób, by te nie powieliły złych nawyków w przyszłości. Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i pomocy specjalistycznej może spowodować wzrost zjawiska degradacji grup społecznych, a w tym rodzin.

Adresatami poniższego Programu będą „nie tylko rodziny z wieloma problemami, nazwane dysfunkcyjnymi, ale też rodziny”¹ jak je nazwał S. Kawula jeszcze wydolne, które dopiero zaczynają być klientami pomocy społecznej, aby móc wspomóc je w krytycznym momencie życia, po to, by jak najszybciej osiągnęły stan równowagi i mogły nadal w stopniu zadowalającym pełnić swoje funkcje.

¹ I. Krasiejko, „Metodyka działania asystenta rodziny. Podejście skoncentrowane na rozwiązaniach pracy socjalnej”, wydawnictwo „Śląsk”, Katowice 2010, s. 11

Rozdział I. Wiadomości ogólne

1. Podstawa prawna Programu

Realizacja polityki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej opiera się w głównej mierze na poniższych aktach prawnych:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 ze zm.),
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r. (Dz. U. Nr 149, poz. 887 z dnia 21 lipca 2011r. ze zm.),
- Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.),
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi z dnia 26 października 1982r. (Dz. U. z 2007, Nr 70, poz. 473 ze zm.),
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. z 2005r. Nr 179, poz. 1485 ze zm.).

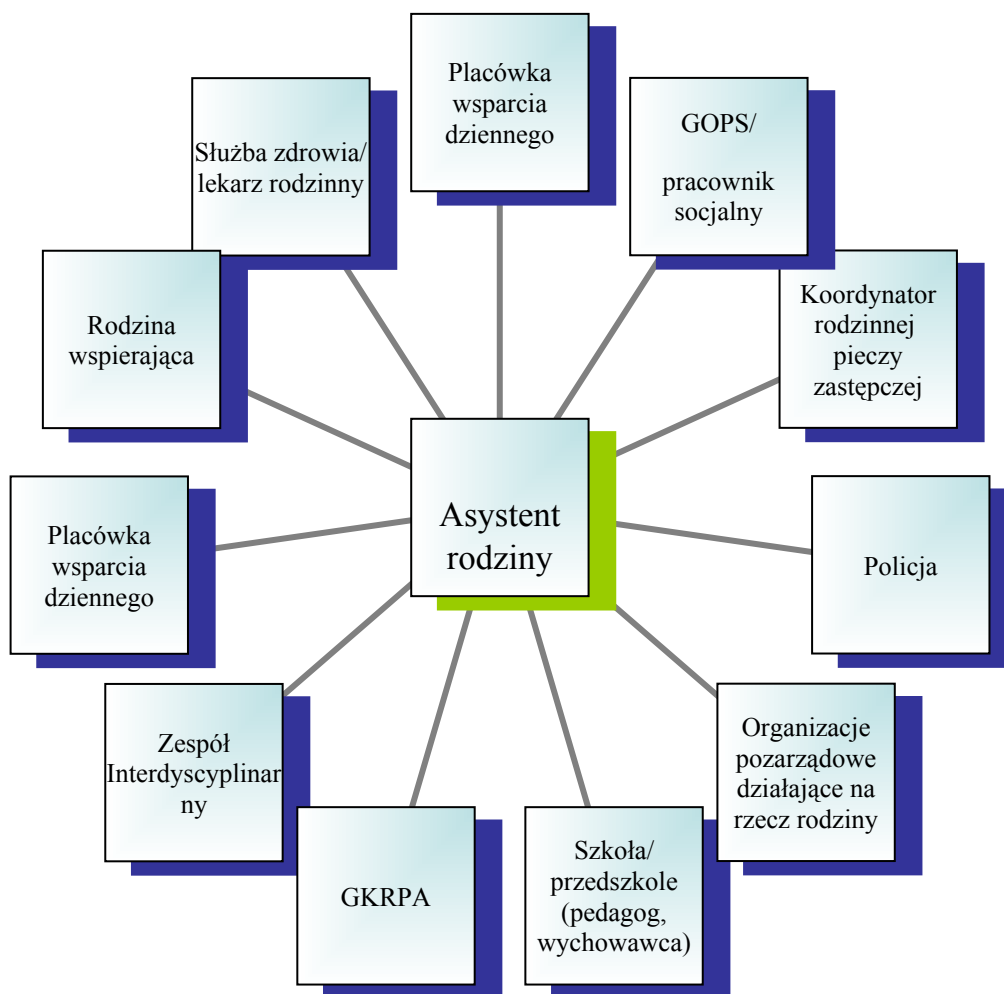
2. Założenia Programu

Program wspierania rodziny nastawiony jest w głównej mierze na rozwiązywanie sytuacji, gdy rodzina i dziecko pozbawione są możliwości rozwijania się w swojej naturalnej rodzinie ze szczególnym uwrażliwieniem ze strony pomocy pracownika socjalnego i asystenta rodziny. Organizowanie i zapewnienie opieki dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej jest obowiązkiem ustawowym samorządów gminnych. Działalność osób odpowiedzialnych za wspieranie rodziny i wypełnianie jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej będzie adresowana do:

- rodzin o niskiej świadomości roli rodziny oraz konieczności wspierania jej poprzez wdrażanie działań prorodzinnych w środowiskach lokalnych;
- rodzin o słabych przygotowaniach do pełnienia ról w małżeństwie i rodzinie oraz budowania więzi rodzinnej;
- rodzin o zbyt małej aktywności własnej mających roszczeniowe zachowania i niską aktywność zawodową.

Głównym założeniem programu jest wspieranie osób odpowiedzialnych za wspieranie rodziny przeżywającej trudności oraz upowszechnienie wiedzy o możliwości korzystania z wszelkich form placówek wsparcia w celu godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia w rodzinie.

Szerokie spektrum zadań stojących przed asystentem rodziny, począwszy od określenia na wstępie warunków współpracy, przez właściwe udzielanie rodzinie wsparcia w różnych sytuacjach życiowych, wreszcie – po monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu relacji pomagania, podyktowane było potrzebą wsparcia rodziny w postaci czystej pracy socjalnej, w której pomoc finansowa i materialna leżałaby w kwestii ośrodka pomocy społecznej, natomiast asystent rodziny miałby za zadanie towarzyszyć rodzinie w organizacji i wypełnianiu przez nią codziennych obowiązków. Asystent rodziny z uwagi na zróżnicowany charakter podejmowanych działań będzie musiał nie tylko dysponować umiejętnościami pracy z systemem rodzinnym, ale także będzie musiał posiadać interdyscyplinarną wiedzę na temat zasobów środowiska lokalnego – m. in. Podmiotów wspierających rodzinę na poziomie lokalnym.

W zakresie podnoszenia świadomości społecznej i udzielania pomocy rodzinom Program oparty jest na dwóch głównych zasadach:

- I. jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publicznego w zakresie wspierania rodziny z poszanowaniem godności wszystkich osób;
- II. wzajemnej współpracy i współdziałania odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych, a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z pomaganiem rodzinie.

3. Cele Programu

Głównym celem Programu będzie stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia rodziny, który pozwoli na efektywne budowanie mechanizmów współpracy z rodziną dziecka w środowisku rodzinnym. Wprowadzenie asystentury rodzinnej jako nowej formy wsparcia rodziny przeżywającej trudności będzie z kolei odpowiedzią na nadmierne zbiurokratyzowanie dotychczasowych form pracy z rodziną, które umożliwiały kompleksową i szybką pomoc.

W niniejszym programie wyznaczono cele szczegółowe, do które należą:

- zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego;
- podnoszenie standardów pracy służb instytucji pomocowych;
- zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, a tym samym poprawa funkcjonowania rodziny;
- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez wzmacnianie funkcji rodziny,
- reintegracja rodziny poprzez podjęcie funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka poprzez zwyciężeniu problemów życiowych, stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną naturalną.

4. Działania

Powyższe cele będą realizowane poprzez następujące działania, które realizowane będą w formie pracy z rodziną:

- uprzedzające (mianowicie diagnoza, informacja, edukacja) mające na celu wzmocnienie roli i funkcje rodziny;
- interwencyjne;

- wspierająco – terapeutyczne (mianowicie rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, pomoc w integracji rodziny, dążenie do jej reintegracji);
- socjalne;
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznych rodzin;
- edukacyjne, podnoszące umiejętności zawodowe osób zajmujących się pomaganiem rodzinom.

Działania będą ukierunkowane by tworzyć rejestr dzieci zagrożonych umieszczeniem w zastępczych formach opieki, pomoc metodyczna dla osób pracujących z rodziną dysfunkcyjną, udzielenie wsparcia rodzicom niezaradnym przez asystenta rodziny oraz przygotowanie rodzin biologicznych do powrotu dzieci funkcjonujących w zastępczych formach opieki.

5. Realizatorzy Programu

Zadania realizowane będą w ramach Gminnego Programu Wspierania rodziny przez Gminę Lubiszyn i instytucje go tworzące, w tym przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół interdyscyplinarny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz placówki oświatowe.

Autorzy „Programu wspierania jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną” wskazują, że aby systemy opieki nad dzieckiem i rodziną były efektywne należy:

- „po pierwsze – zrobić wszystko, aby dziecko pozostało w rodzinie własnej – zgodnie z zasadą pomocniczości nie wyręczając zbytnio rodziców;
- po drugie – zapobiegać patologiom społecznym;
- po trzecie – tworzyć rodzinne formy opieki zastępczej, tak aby tylko w ostateczności kierować dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych;
- po czwarte – przygotować wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych do samodzielnego życia.”²

² Ministerstwo Pracy i Polityki społecznej RP, Program wspierania jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, Warszawa 2006, s 5

Rozdział II. Diagnoza problemów społecznych wpływających na rodzinę

Praca z rodzinami wymagającymi wsparcia i pomocy prowadzona jest przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubiszynie. Diagnoza problemów społecznych lokalnego środowiska pozwoliła poznać skalę problemu, ilości rodzin korzystających z pomocy oraz ilości rodzin wymagających nie tylko pomocy finansowej, ale również pomocy w zakresie opieki i wychowywania dzieci.

1. Charakterystyka rodzin i ich problemów na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubiszynie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubiszynie udziela pomocy osobom i rodzinom w szczególności ze względu na:

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej rodzin	2012 rok	2013 rok
1.	Ubóstwo	278	315
2.	Bezrobocie	286	280
3.	Bezdomność	9	3
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	92	82
5.	Niepelnosprawność	110	107
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	246	253
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego-ogółem	82	85
8.	Przemoc w rodzinie	3	2
9.	Alkoholizm	10	12
10.	Zdarzenie losowe	6	5
11.	Sieroctwo	0	0
12.	Narkomania	0	1
13.	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Przemiany gospodarcze dokonane w ostatnich kilkunastu latach, spowodowały raptowny wzrost liczby osób bez pracy, dlatego też najczęstszą przyczyną przyznawania świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubiszynie było bezrobocie, a co za tym idzie ubóstwo.

Bezrobocie, które stanowi główny powód dezintegracji rodziny jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy zarobkowej i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów.

Wyróżniono kilka typów rodzin, którym została przydzielona pomoc przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubiszynie:

Rodziny pełne z dziećmi	2012 rok	2013 rok
Ogółem	269	268
O liczbie dzieci 1	94	92
2	88	97
3	58	51
4	20	18
5	5	7
6	2	1
7 i więcej	2	2
Rodziny niepełne z dziećmi	2012 rok	2013 rok
Ogółem	70	60
O liczbie dzieci 1	34	28
2	17	21
3	13	9
4 i więcej	6	2

Badania te pokazują, że zanikają rodziny wielodzietne, pojawia się tendencja wzrostowa w stosunku do rodzin z jednym czy dwojgiem dzieci. Takich rodzin na terenie Gminy Lubiszyn jest najwięcej. Z powyższych danych wynika również, że liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy tut. Ośrodka na przestrzeni lat 2012 – 2013 pozostaje prawie niezmienna. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jest jednym z głównych powodów przyznawania pomocy przez tut. Ośrodek. Dane te potwierdzają konieczność przedstawienia propozycji pomocowych, które będą wspierać rodzinę w jej prawidłowym funkcjonowaniu.

	2012 rok	2013 rok
Liczba dzieci odebranych rodzinie biologicznej	2	3
w tym:	0	3
- dzieci przebywające w rodzinie zastępczej		
- dzieci oddane do adopcji	0	0
- dzieci przebywające w placówkach szkolno - wychowawczych	0	0
- dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej	0	0

Pozyskanie danych na temat odebrania dzieci rodzinom biologicznym ukazuje skalę problemu. W Gminie Lubiszyn w ciągu dwóch lat odebrano pięcioro dzieci z czterech rodzin biologicznych. Jedno dziecko odebrane rodzicom biologicznym, przez pracowników socjalnych z terenu Gminy Lubiszyn, przekazane zostało placówce znajdującej się na poza terenem Gminy Lubiszyn (matka dziecka ostatni meldunek posiada poza terenem Gminy Lubiszyn). Dalsze losy dziecka nie są znane tut. Ośrodkowi. Jedno dziecko przebywa w rodzinie zastępczej z powodu śmierci jednego z rodziców.

2. Analiza SWOT

Mocne strony:

- współpraca między instytucjami;
- baza oświatowa (przedszkola, szkoły);
- działalność i współpraca instytucji wspomagających rodzinę,
- doświadczenie w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych;
- aktywizacja społeczna i zawodowa podopiecznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;

- praca z rodziną (w tym bezpłatne poradnictwo);
- realizacja programów profilaktycznych przez różne podmioty
- zatrudniony asystent rodziny.

Słabe strony:

- brak grup samopomocowych;
- brak środków na zagospodarowanie czasu wolnego dzieci;
- brak rodzin wspomagających;
- bezrobocie i zła sytuacja finansowa społeczności lokalnej;
- brak umiejętności rodziców do pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych;
- wyuczona bezradność i roszczeniowość;
- wielorakie uzależnienia członków rodziny;
- brak lokali mieszkalnych i mała liczba lokali socjalnych;
- brak mieszkań chronionych;
- brak programów dla sprawców przemocy.

Zagrożenia:

- wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych;
- kryzys funkcji rodziny;
- wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży;
- brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje eksmisji sprawców przemocy w rodzinie..

Zasoby:

- możliwość pozyskiwania dodatkowych funduszy z Unii Europejskiej i rządowych programów;
- możliwość zlecanie niektórych zadań organizacjom pozarządowym;
- ugruntowana współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie;
- posiadanie systemowych rozwiązań w opiece nad dzieckiem i rodziną;
- zasoby kadrowe;
- różnorodność i kompleksowość oferowanej pomocy;

Rozdział III. Zadania i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Gminny Program Wspierania rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie realizowany przy współpracy z gminą, instytucjami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które zajmują się sprawami rodziny.

1. Monitoring i ewaluacja Programu

W ramach ewaluacji projektu prowadzony będzie monitoring, za który odpowiedzialny będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubiszynie . Będzie się ono odbywać na podstawie sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy ich realizacji.

Natomiast okresową ocenę sytuacji rodziny, asystent będzie realizować nie rzadziej niż co pół roku. Asystent rodziny zobowiązany jest do współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Monitoring realizacji programu umożliwi:

- rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy;
- ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację;
- stan zaawansowania prowadzonych działań

2. Podsumowanie

Opieka nad dzieckiem i rodziną jest jednym z kierunków działań lokalnego systemu pomocy społecznej. Skuteczna pomoc dzieciom pozbawionym opieki oraz rodzicom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej wymaga skoordynowanego działania różnych instytucji zajmujących się rodziną i dziećmi. Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza nowe kierunki działania oraz zakłada kontynuację działań uznanych za potrzebne i wartościowe. Program ten ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości. W lokalnym systemie działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać ich opinię pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe działanie na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i rodzin. Wsparcie rodziny będzie miała charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystywanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.